

Тақризи

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан дар мавзуи «Таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ

Мавзуи таҳқиқоти диссертатсионии Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан таҳти унвони «Таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеа», пеш аз ҳама, бо марҳилаи кунунии рушди давлатдорӣ миллии тоҷикон созгор буда, дар он ба таври мушаххас таъмини суботи сиёсӣ ҳамчун таҳкурсии бунёди ва кафили асосии мавҷудияти ҳар як давлати соҳибхатиёр мавриди омӯзиш ва таҳлили илмӣ қарор гирифтааст. Диссертант дар кори худ собит месозад, ки суботи сиёсӣ на як ҳолати статикӣ ё шахшуда, балки раванди динамикӣ ва технологияи идоракунии тағйирот ва ҷолишҳои иҷтимоӣ мебошад, ки чунин равиш ва бархӯрди илмӣ арзиши асли ва аҳамияти назариву амалии таҳқиқоти мазкурро ба таври қобили мулоҳиза боло бурдааст. Аз нигоҳи институционалӣ бошад, раванди «тағйирпазирии ҷомеа» (трансформатсияи сохторӣ ва динамикаи иҷтимоӣ) аз ҷониби муаллифи таҳқиқот дар заминаи рақамӣ ва глобализатсия шудани фазои иттилоотӣ муосир баррасӣ шудааст. Тағйирёбии босуръати шуури сиёсии ҷавонон, пайдоиши шабакаҳои нави иҷтимоӣ ва кӯшишҳои пайвастаи маҷбуран тағйир додани арзишҳои суннатӣ миллат аз ҷониби акторҳои беруна аз ниҳодҳои сиёсии кишвар фаъолияти бештар, чандирии институционалӣ ва технологияҳои нави идоракуниро талаб мекунад. Таҳқиқоти мазкур маҳз ҳамин усулҳои нави мутобиксозии ниҳодҳои давлатиро ба тағйироти сохтории ҷомеа ошкор сохта, ба як саволи муҳими сиёсатшиносии замони муосир кӯшидааст ҷавоб гӯяд: чӣ гуна метавон дар шароити тағйирёбии арзишҳо устувории низоми сиёсиро таъмин намуд? Ба

ҳамин муносибат муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ ба масъалаҳои марбут ба амнияти ниҳодӣ ва технологияҳои муқовимат ба хавфҳои гибридии муосир (ба мисли набардҳои иттилоотӣ, экстремизм ва кӯшишҳои бесуботсозии фазои сиёсӣ) баҳои дурусти илмӣ назариявӣ дода, ҷавобҳои технологияи давлатро ба ҳуҷумҳои иттилоотии беруна ва усулҳои ҳуқуқиву сиёсии ҳифзи соҳибхитиёрии сиёсии кишвар аз нигоҳи илмӣ асоснок ва абзорҳои муосири идоракунии равандҳои сиёсиро дар шароити бӯҳронӣ мушаххас намудааст. Ниҳоят, унвонҷӯ дар сатҳи назарияи сиёсатшиносии ватанӣ таҷрибаи беназири Ҷумҳурии Тоҷикистонро таҳти роҳбарии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар таъсиси модели устувори сулҳ ва ваҳдати миллӣ ҳамчун пойдевори суботи сиёсии дарозмуҳлат ба унвони як падидаи концептуалӣ матраҳ намудааст. Дар ин замина хулосаҳо ва пешниҳодҳои таҳиякардаи Ҳасанзода Б. Ҳ. метавонанд мустақиман аз ҷониби сохторҳои давлатӣ, мақомоти амниятӣ, иттилоотӣ ва идеологӣ барои пешгӯии хавфҳои сиёсӣ ва тақмили технологияҳои идоракунии равандҳои иҷтимоӣ дар кишвар мавриди истифодаи васеъ қарор гиранд.

Мутобиқати диссертатсия ба ихтисоси илмие, ки аз рӯйи он диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст. Таҳқиқоти диссертатсионии Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан таҳти унвони «Таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеа» аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ омода гардидааст. Мутобиқати диссертатсияи докталаб ба ихтисоси илмӣ интихобшударо бо бандҳои зерини шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.6.2 Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ асоснок намудан мумкин аст: Дар банди 9-уми шиносномаи ихтисоси мазкур «Шаклҳои миллӣ ва тамаддунии рушди равандҳои сиёсӣ», «Модернизатсияи сиёсӣ ва алоқамандии он бо равандҳои модернизатсионии соҳаҳои дигар», дар банди 10-ум «Концепсияҳои асосии дигаргуниҳои сиёсии замони муосир», «Концепсияи рушди устувор дар илмҳои сиёсии муосир», дар банди 11-ум «Ниҳодҳо, шаклҳо ва механизмҳои идоракунии сиёсӣ,

самаранокии идоракунии сиёсӣ», «Консепсияҳои асосии идоракунии сиёсӣ», «Соҳтор ва технологияҳои идоракунии сиёсӣ» барои таҳқиқ пешбинӣ гардидаанд. Инчунин он аз рӯи мазмуну мундариҷаи худ бо мавзӯҳои пешбининамудаи Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 02.07.2013, таҳти № 288 «Консепсияи мақсадноки миллии илмию таҳқиқотӣ оид ба масъалаҳои рушди инсон, таъмини минбаъдаи принципҳои демократӣ ва рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ барои солҳои 2013-2028» ва Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.09.2020, таҳти № 503 «Дар бораи самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва илмию техникӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» мувофиқат менамояд. Таҳқиқоти довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ бо масъалаҳои номбаршуда алоқамандии зич дорад. Аз ин рӯ, хулоса намудан мумкин аст, ки диссертатсияи мазкур ба ихтисоси илмии 5.6.2 Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ пурра мутобиқат дорад.

Мубрам будани мавзӯи диссертатсия. Суботи сиёсӣ ҳамчун ҳолати нигоҳ дошта тавонистани сатҳи зарурии ҳамгироии унсурҳои таркибии системаи сиёсӣ ва баланд бардоштани самаранокии маркази қабули қарорҳои сиёсӣ шартӣ асосии таъмин намудани устувории системаи сиёсӣ доништа мешавад. Дар чунин шакл тасаввур намудани мазмуну мундариҷаи суботи сиёсӣ имкон медиҳад, ки онро ҳамчун падидаи ҷамъиятӣ муаррифӣ намоем. Гузашта аз ин, муайян намудану ба инобат гирифтани алоқамандии суботи сиёсӣ ва устувории системаи сиёсӣ имкон медиҳад, ки ташаккули системаи сиёсӣ ва равандҳои сиёсии ҷомеа низ таҳлилу баррасӣ карда шаванд. Аз ин рӯ, зарур аст, ки паҳлуҳои мухталифи ин масъала мавриди таҳқиқот ва таҳлили амиқи илмӣ қарор дода шаванд.

Мубрамияти таҳқиқоти диссертатсионии мазкур ҳамчунон дар он аст, ки дар шароити имрӯза ҳифзу ҳимояи суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳамияти аввалиндараҷа пайдо намудааст. Таҳдиду хатари терроризм ва экстремизм, паҳн намудани ғояҳои тундгароии динӣ, вазъи ноороми Афғонистон, бархӯрди манфиатҳои геополитикии абарқудратҳо дар Осиёи Марказӣ, шиддат ёфтани низоъҳои байналмилалӣ, рушди технологияҳои

иттилоотию коммуникатсионӣ ба суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон низ таъсири амиқ мерасонанд. Айни замон дар фазои иттилоотии ҷомеаи тоҷикистонӣ паҳн намудани иттилооти носоҳеҳ, иғвоангезию ҳангомасозӣ, таблиғи ғояҳои ифротгароӣю тундгароӣ хеле зиёд ба назар мерасанд. Чунин амали таҳрибӣ, пеш аз ҳама, аз ҷониби ҳизбу ҳаракатҳои тундгаро анҷом дода мешаванд. Ташкилотҳои террористӣю экстремистӣ бошанд, бо истифода аз технологияҳои иттилоотии замони муосир ба мағзшуии ҷавонон ва ҷалби онҳо ба сафҳои худ машғул мебошанд. Дар чунин шароит таҳқиқ намудани роҳу усулҳои таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон хеле муҳим буда, ҷиҳати таъмини амнияти миллии кишвар аҳамияти зиёди стратегӣ ба худ касб менамояд. Мубрамияти мавзӯи таҳқиқи диссертатсиониро ин ва дигар нуктаҳои мавриди назар муайян мекунанд.

Дарачаи наwgонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд. Муаллифи диссертатсия фаҳмиши амиқи асосҳои назариявии омӯзиши суботи сиёсӣ ва роҳҳои таъмини онро дар Тоҷикистони муосир нишон медиҳад. Дар таҳқиқоти мазкур бори аввал дар илмҳои сиёсии ватанӣ масъалаи таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеа омукта шуда, паҳлуҳои гуногуни ин масъала таҳлилу баррасӣ гардидаанд. Дар қори илмии доwtалаб равишҳои методологии ҳам сиёсатшиносони хориҷӣ ва ҳам ватанӣ дар сатҳи зарурӣ истифода мешаванд. Муаллифи диссертатсия дуруст қайд менамояд, ки дар шароити тағйирёбии воқеиятҳои имрӯза технологияҳои таъмини суботи сиёсӣ бояд барои ба даст овардани таъсири амиқ ва дарозмуддат равона карда шаванд. Аз тарафи дигар, дар шароити босуръат рушдёбандаи иқтисоди рақамӣ ва ҷаҳонишавии иттилоотӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба таҳдидҳои киберӣ ва ҷангҳои иттилоотӣ бо ҷолишҳои нав рӯ ба рӯ мешавад. Ин таҳдидҳо на танҳо ба амнияти милли осеб мерасонанд, балки метавонанд ба суботи сиёсии кишвар таъсири ҷиддӣ расонанд.

Сохтори диссертатсия аз номгӯи ихтисораҳо, муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, шаш зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот ва рӯйхати адабиёт иборат буда, мантиқӣ ва пайдарпай мебошад. Ҳаҷми умумии диссертатсия 175 саҳифаи матни компютерӣ ва номгӯи адабиёт ва сарчашмаҳои истифодашуда 151 ададро ташкил медиҳанд.

Аҳаммияти назариявии таҳқиқот бо мубарамият ва навгонии илмӣ, инчунин хулосаҳои умумии назариявӣ амалии барои ҳаёти сиёсии ҷомеа муҳим муайян карда мешавад. Аҳаммияти амалии таҳқиқот бошад, дар он ифода меёбад, ки натиҷаҳои таҳқиқот ва маводи диссертатсия ҳангоми таҳияи китобҳои дарсӣ ва барномаҳои таълимӣ, инчунин дар рафти таълими фанҳои сиёсатшиносӣ, амнияти миллӣ, таҳдиду хатарҳои замони муосир метавонанд истифода шаванд. Хулосаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои амалӣ оид ба истифодаи натиҷаҳои таҳқиқотро, пеш аз ҳама, барои шӯъбаҳои робита бо ҷомеа ва тарбияи идеологии ҷавонон истифода бурдан мумкин аст. Ғайр аз ин, натиҷаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои амалии таҳқиқотро Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи дин, танзими анъана ва ҷашну маросими назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, шӯъбаҳои тарбияи донишгоҳу донишқадаҳои кишвар метавонанд истифода намоянд.

Боби якуми диссертатсия «Масъалаҳои назариявӣ методологии таҳқиқи суботи сиёсӣ» аз ду зербоб иборат буда, дар он масъалаҳои илмӣ назариявӣ ва методологии таҳқиқи суботи сиёсӣ аз нигоҳи концептуалӣ мавриди баррасӣ қарор гирифта, омилҳои манфии таъсиррасон ба суботи сиёсӣ дар шароити муосир таҳқиқ гардидаанд. Боби дуюми таҳқиқоти диссертатсионӣ «Хусусиятҳои таъмини суботи сиёсӣ дар шароити мавҷудияти таъсиррасонии беруна» номгузорӣ шуда, ба таҳқиқи омилҳои таъсиррасонии беруна, пайдоиши таҳдиду хатарҳои муосир ва таъсири онҳо ба суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон ихтисос дода шудааст. Дар ин бобат муаллифи диссертатсия бо таъкиди сарчашмаҳои муътамад ва таҳлили вазъу

ҳолати замони муосир чунин натиҷагирӣ менамояд: “Суботи сиёсӣ на танҳо нигоҳ доштани вазъи мавҷуда, балки қобилияти системаро барои мутобиқшудан ба шароити тағйирёбанда талаб менамояд” ва ҳамоҳангии фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ ва ҷомеаи шахрвандиро (зербоби дуҷум) гарави муваффақиятҳо, таъмини амният, суботи сиёсӣ ва рушди устувор меҳисобад.

Дар боби сеюми диссертатсия, ки ба масъалаҳои марбут ба пешомад ва дурнамои таъмини суботи сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шудааст, унвонҷӯ ба мавзӯи хусусиятҳои таъмини суботи сиёсии замони муосир, ҳифзу ҳимояи суботи сиёсии кишвар дар шароити рушди бемайлони иттилоотӣ коммуникатсионӣ таваҷҷуҳи махсус зоҳир менамояд ва барои безарар гардондани онҳо тавсияҳои амалӣ пешниҳод менамояд. Таъкид карда мешавад, ки суботи сиёсӣ яке аз омилҳои асосии мусоидат ба рушди давлат ва таъмини пешрафти иҷтимоӣ иқтисодии кишвар мебошад. Аз назари муаллифи таҳқиқот, яке аз воситаҳои муҳимтарини низомии идоракунии давлатӣ дар таъмини муътадилсозӣ амалӣ намудани идоракунии мутамарказ ва назорати равандҳои асосии сиёсӣ мебошад. Унсuri муҳими ин назорат муносибати стратегӣ ба идоракунии муноқишаҳо ва таъмини амният маҳсуб меёбад.

Дастоварди муҳимтарини муаллиф дар рисола, пеш аз ҳама, истифодаи доираи васеи манбаъҳо ва сарчашмаҳои илмӣ мебошад. Муаллиф ба ҳуҷҷатҳои расмӣ, санадҳои қонунгузорӣ, маълумоти омӯрӣ, интишороти илмӣ, маводи конфронсҳо ва сарчашмаҳои муътамади илмӣ дохиливу хориҷӣ такя мекунад. Ин ба муаллиф имкон додааст, ки таҳлили ҳамаҷониба ва объективии масъалаҳои мавриди назарро пешниҳод кунад. Дар диссертатсия як қатор муқаррароти муҳими илмӣ барои ҳимоя баён карда шудаанд. Аз ҷумла, муаллиф ба таври асоснок изҳор медорад, ки суботи сиёсӣ ҳамчун ҳолати нигоҳ дошта тавонистани сатҳи зарурии ҳамгироии унсурҳои таркибии системаи сиёсӣ ва баланд бардоштани самаранокии маркази қабули қарорҳои сиёсӣ ба шумор рафта, шартҳои асосии таъмин намудани устувории системаи сиёсӣ мебошад. Сабабҳои асосии ба амал

омадани бесуботӣ дар аксар маврид аз шароити мушаххаси рушди системаи ҷамъиятӣ бармеоянд. Эҳтимолияти аз байн рафтани суботи сиёсӣ дар он ҷомеаҳое дида мешавад, ки дар онҳо системаи сиёсӣ бо таъсиррасонии беруна худро мутобиқ карда наметавонад ва худӣ ҷомеа қобилияти ба таври танқидӣ баҳогузорӣ кардани ҷунин навъи таъсиррасониро надорад. Аз ин рӯ, саривақт муайян карда тавонишони таҳдиду хатарҳои берунаро дохилӣ ба амнияти шахс, ҷомеа ва давлат имкон медиҳад, ки суботи сиёсии ҷомеа ва устувории системаи сиёсӣ нигоҳ дошта шавад.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва натиҷаҳои таҳқиқот, ки аз омӯзиши таъмини суботи сиёсии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеаи муосир ва дар ҳамин замина таъйини роҳҳои ҳалли мушкилоти мавриди назар иборат аст, бевосита аз заминаи методологӣ, ҳаҷм ва сифати манбаъҳои истифодашуда, инчунин дараҷаи объективии таҳлили муаллиф вобаста аст. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқотро дақиқӣ ва саҳеҳии маълумот, кифоя будани ҳаҷми мавод, коркарди натиҷаҳои таҳқиқот ва ҳаҷми интишорот, гузаронидани таҳқиқи эътимодноки рисолаи диссертатсионӣ тасдиқ мекунад. Хулоса ва тавсияҳо ба таҳлили илмӣ натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ асос ёфтаанд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо. Аҳамияти илмӣ назариявии таҳқиқот аз фаҳму дарки мафҳуми суботи сиёсӣ ва роҳҳои ҳалли ин мушкилот дар шароити Тоҷикистони муосир иборат аст, ки дар шакли як таҳқиқоти мукаммали диссертатсионӣ анҷом дода шудааст. Ба сифати асосҳои методологӣ дар раванди таҳқиқот аз муносибатҳои системавӣ, таърихӣ, таҳлилӣ ва синергетикӣ истифода намуда, аҳамияти назариявӣ методологии он барои ҷомеаи муосир муайян карда шудааст. Аз ҷумла, дар ҷараёни таҳқиқоти диссертатсионӣ омилҳои дохиливу берунӣ марбут ба таъмини суботи сиёсӣ ва ғайра мавриди таҳлили илмӣ қарор гирифтаанд, ки метавон натиҷаҳои онро дар таҳқиқоти минбаъда ба таври

васеъ истифода намуд. Аз назари муаллиф, масалан, сабабҳои асосии ба амал омадани бесуботи дар аксар маврид аз шароити мушаххаси рушди системаи ҷамъияти бармеоянд. Зеро дар ҳар як ҷомеа гурӯҳҳои мухталифи иҷтимоӣ, манфиатҳои гуногуни гурӯҳӣ, талабот ва майлу хоҳиши онҳо, мавқеъҳои гуногуни сиёсӣ ва ғайраҳо ба мушоҳида мерасанд. Мавҷудияти чунин муҳолифатҳо ҳамчун осебпазирии системаи сиёсии ҷомеа метавонанд аз ҷониби субъектҳои хориҷӣ барои ҳалалдор намудани суботи сиёсии дохилӣ ҳадафмандона истифода бурда шаванд. Дар чунин шароит гурӯҳҳои иҷтимоии пуриқтидор метавонанд объекти асосии таъсиррасонии беруна қарор гиранд. Аз ин рӯ, дар ҳар як ҷомеа сарчашмаҳои пуриқтидори ба амал омадани низоъҳо ва ҳалалдор намудани суботи сиёсӣ мавҷуданд. Нуктаи муҳим дар чунин андешаронӣ ва арзёбии диссертант ин аст, ки ҷомеаи шаҳрвандии пешрафта ва ниҳодҳои мухталифи пурсамари он ҳамчун механизми муассири ҷулӯғирӣ аз низоъҳои номатлуб ва таъмини суботи сиёсии ҷомеаи пешниҳод шудааст.

Муқаррароти барои ҳимоя пешниҳодшуда мантиқан аз таҳлили гузаронидашуда бармеояд ва бо далелҳои қобили эътимод асоснок карда карда шудааст. Хулосаҳо ва тавсияҳо, ки дар асоси таҳлили таҷрибаи Тоҷикистон таҳия шудаанд, метавонанд дар ташаккули механизмҳои самарабахши пешгирӣ аз низоъҳои номатлуб ва таъмини суботи сиёсии ҷомеа ва, аз ҳамин тариқ, таъмини амният, суботи сиёсӣ ва рушди устувори кишвар мавриди истифода қарор гиранд.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Натиҷа ва дастовардҳои таҳқиқот дар чор мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расидаанд. Хулосаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионии муаллиф дар конференсияҳои илмию амалӣ маъруза гардидаанд. Ҳамаи мақолаҳои нашршуда ва маърузаҳои кироатнамудаи докталаб ба мавзӯи диссертатсия робитаи бевосита доранд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Таҳқиқоти диссертатсионии докталаб бо риояи талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба расмият дароварда шудааст. Докталаби дараҷаи илмӣ зимни таҳияи диссертатсия талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия»-ро, ки бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31.03.2022, №3 тасдиқ шудааст, пурра ба эътибор гирифтааст.

Эродҳо нисбат ба мазмуну муҳтавои диссертатсия. Дар баробари муваффақиятҳо дар рисола баъзе камбудӣҳо низ ба назар мерасанд, аз ҷумла:

1. Сарфи назар аз он ки муаллиф ба паҳлӯҳои технологияи суботи сиёсӣ ишора мекунад, дар матни диссертатсия масъалаи таъсири технологияҳои зехни сунъӣ (AI) ва шабакаҳои нави рақамӣ, аз қабили TikTok ва Telegram-каналҳо ба тағйирпазирии шуури сиёсии ҷомеа ва суботи сиёсӣ ба таври васеъ ва амиқ таҳлил наёфтааст. Аз назари мо, мониторинги технологияи ин корпоҳо (платформаҳо) метавонист арзиши илмиву амалии корро боз ҳам боло бубарад ва устувортар намояд.
2. Муаллиф ба омилҳои сиёсӣ идеологии субот таваҷҷуҳи асосӣ зоҳир кардааст, аммо вобастагии мустақими суботи сиёсии дохилиро аз равандҳои геоиқтисодии минтақавӣ (аз ҷумла бӯҳрони глобализатсияи иқтисодӣ ва таъсири санксияҳо ба бозори меҳнат ва муҳоҷират) сарфи назар намудааст. Инъикоси робитаи мутақобилаи амнияти иқтисодӣ ва суботи сиёсӣ метавонист заминаи назариявии таҳқиқоти диссертатсиониро мукаммал созад.
3. Дар шароити муосир амнияти экологӣ ва идоракунии захираҳои об қисми устувори суботи сиёсии кишварҳои Осиёи Марказиро ташкил медиҳанд. Дар диссертатсия нақши "дипломатияи об"-и Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташаббусҳои глобалии иқлимӣ

кишвар ҳамчун абзори муҳими "нерӯи нарм" (Soft Power), ки ба суботи сиёсии байналмилалӣ давлат ва имиджи сиёсии он кумак мерасонанд, ба таври кофӣ концептуализатсия ва баррасӣ нагардидааст.

4. Дар матни диссертатсия таҳлили муқоисавии мавзӯ бо дигар кишварҳои минтақа, ки бо ҷолишҳои ҳамсони тағйирпазирии иҷтимоӣ дучор шудаанд, аз доираи назари муҳаққиқ берун мондаанд, дар сурате ки муқоисаи модели суботи Тоҷикистон бо моделҳои баъзе кишварҳои пасошӯравӣ метавонист навоариҳои илмӣ таҳқиқотро боз ҳам равшантар инъикос намояд.
5. Муаллифи диссертатсия нақши ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ниҳодҳои мухталифи онро ҳамчун механизми муассири пешгирӣ аз низоъҳои номатлуб ва таъмини суботи сиёсии кишвар асосан дуруст қайд намудааст, аммо бо мисолҳои мушаххас ба тасвир расондани ин андешаи дурусти илмиро ба анҷом нарасондааст.

Сарфи назар аз камбудии зикршуда диссертатсияи мазкур таҳқиқоти илмӣ мустақилона анҷомёфта, мукамал ва муҳиму саривақтӣ мебошад. Муаллиф фаҳмиши амиқ ва қобилияти таҳлили равандҳои мураккаби сиёсӣ ва таҳияи хулосаҳои асоснокро нишон додааст. Аз ин рӯ, эродҳои баёнгардида ба ҳеҷ ваҷҳ арзиши илмӣ диссертатсияи мазкурро кам намеkunанд. Натиҷаҳои таҳқиқоти мазкур мустақилона аз ҷониби муаллиф ба даст оварда шудаанд, қори илмӣ дорои нағзониҳои назаррас мебошад, хулосаҳо ва тавсияҳои муаллиф асоснок ва бозғаймоданд.

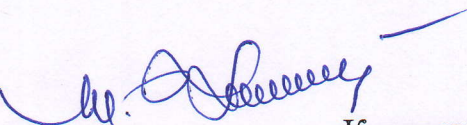
Автореферати диссертатсия мундариҷа ва мухтавои асосии таҳқиқотро дар бар мегирад.

Ҳамин тариқ, диссертатсияи Ҳасанзода Бахтиёр Ҳасан дар мавзӯи «Таъмини суботи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии ҷомеа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ ба талаботи бандҳои 31 ва 33-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати

Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аст.

Муқарризи расмӣ:

Доктори илмҳои сиёсӣ,
сарҳодими илмӣ шуъбаи ШМА ва
Канадаи Институти омӯзиши
масъалаҳои давлатҳои Осиё ва Аврупои
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Каримов Ш.Т.

Имзои доктори илмҳои сиёсӣ,
Каримов Ш.Т.-ро тасдиқ менамоям.
Нозири шуъбаи кадрҳои Институти
омӯзиши масъалаҳои давлатҳои
Осиё ва Аврупои АМИТ

Игамова У.Я,

Суроғаи муқарриз:
734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33.
Тел.: 935701780 E-mail: shamskarimov14@gmail.com

14.08.2026